

Sprawozdanie z działalności Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa w roku 2004

I. Sprawy organizacyjne

Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa działa w oparciu o:

- Ustawę o Narodowym Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa z dnia 18.04.1985
- Regulamin Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa (Uchwała nr 7/2001 SKOZK z dnia 4 grudnia 2001)
- Program i kierunki działania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa (Uchwała nr 8/2001 SKOZK z dnia 4 grudnia 2001)
- Zasady Finansowania prac w obiektach zabytkowych Krakowa ze środków NFRZK (Uchwała nr 9/2001 Prezydium SKOZK z dnia 4 grudnia 2001) zatwierdzone przez Wojewodę Małopolskiego.

Aktualny stan Komitetu wynosi 127 osób. Z głębokim żalem pożegnaliśmy w 2004 roku zmarłych członków SKOZK : 9 czerwca prof. Romana Ciesielskiego, 15 czerwca prof. Lecha Kalinowskiego

1. W 2004 roku odbyły się dwa posiedzenia plenarne Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. Pierwsze z nich miało miejsce w dniu **17 lutego** w kaplicy Włoskiej klasztoru OO. Franciszkanów w Krakowie. Na posiedzeniu tym dokonano podsumowania i oceny działalności roku poprzedniego oraz przyjęto plan odnowy zabytków Krakowa na rok bieżący. Ponadto członkowie SKOZK mieli możliwość zapoznania się z efektami prac remontowo-konserwatorskich w kościele i klasztorze Franciszkanów.

Uchwały SKOZK przyjęte 17 lutego 2004 r.:

- Nr 1/2004 w sprawie informacji o wykonaniu planu odnowy zabytków Krakowa w 2003 r.
- Nr 2/2004 w sprawie planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa w 2004 r.
- Nr 3/2004 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności SKOZK w 2003 r. oraz udzielenia absolutorium Prezydium i komisjom problemowym
- Nr 4/2004 w sprawie wniosków i propozycji zgłoszonych podczas posiedzenia plenarnego.

Drugie posiedzenie SKOZK odbyło się **23 listopada** w centrum konferencyjnym na Wawelu i poświęcone było w całości efektom prac konserwatorskich w kaplicy Zygmuntowskiej w Katedrze na Wawelu. Miało ono charakter konferencji naukowej współorganizowanej przez SKOZK, Dyрекcję Zamku Królewskiego na Wawelu, Zarząd Bazyliki Metropolitalnej na Wawelu oraz Międzyuczelniany Instytut Restauracji i Konserwacji Dzieł Sztuki Warszawa-Kraków, podczas której prof. Ireneusz Płuska zaprezentował najważniejsze problemy konserwatorskie jakie wystąpiły w trakcie prac w kaplicy, prof. Stanisław Mossakowski omówił zagadnienia artystyczne z punktu widzenia historyka sztuki, natomiast płk. dr Jan Marczak przedstawił laserową metodę czyszczenia wystroju rzeźbiarskiego kaplicy Zygmuntowskiej.

Posiedzenie to miało na celu podsumowanie dwuletnich prac konserwatorskich prowadzonych na ogromną skalę i przy użyciu innowacyjnych metod w tej najpiękniejszej budowli w stylu włoskiego Odrodzenia poza Italią.

2. Zgodnie z regulaminem SKOZK bieżącą działalność Komitetu prowadziło jego Prezydium, odbywając 6 posiedzeń roboczych: 27 stycznia, 20 kwietnia, 13 lipca, 14 września, 19 października oraz 16 grudnia..

Każde z posiedzeń Prezydium SKOZK, prócz podejmowania decyzji w sprawach bieżących, zajmowało się odrębną tematyką wiodącą. I tak , w dniu 27 stycznia było to rozpatrzenie sprawozdań przedkładanych Społecznemu Komitetowi na posiedzeniu

plenarnym: sprawozdania z realizacji planu odnowy zabytków Krakowa za 2003 r. i sprawozdania z działalności SKOZK za 2003 rok oraz projektu planu rzeczowo-finansowego na rok 2004.

Na posiedzeniu w dniu 20 kwietnia w Pałacu Królewskim w Łobzowie członkowie Prezydium zapoznali się z efektami prac remontowo-konserwatorskich w tym cennym obiekcie użytkowanym przez Politechnikę Krakowską. Następnie prof. Andrzej Kadłuczka - dyrektor Instytutu Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Politechniki Krakowskiej zaprezentował założenia projektu renowacji płyty Rynku Głównego. Koreferat w tej sprawie wygłosił zaproszony z Wrocławia prof. Edward Małachowicz. Zarówno projekt prof. Kadłuczki jak i uwagi wniesione przez prof. Małachowicza spotkały się z dużym zainteresowaniem i generalnym poparciem dla idei ich realizacji. Na tymże posiedzeniu dyrektor ZRZZK, Tadeusz Murzyn przedstawił informację o realizacji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa za I kwartał 2004 r.

Spotkanie Prezydium SKOZK 13 lipca miało głównie na celu zapoznanie z potrzebami i ze stanem prac konserwatorskich w kościele św. Barbary należącym do Zakonu Księżów Jezuitów, gdzie obrady się odbyły. Ponadto dyrektor ZRZZK złożył na tym posiedzeniu informację o realizacji planu odnowy zabytków Krakowa w I półroczu 2004 r. Zatwierdzono także harmonogram prac Komitetu i Prezydium SKOZK w II półroczu.

14 września przedmiotem zainteresowania członków Prezydium SKOZK był przebieg, efekty i potrzeby prac remontowo-konserwatorskich w zespole kościelno-klasztornym Kamedułów na Bielanach, gdzie wieloletnim programem prac remontowo-konserwatorskich objęto zarówno kościół Wniebowzięcia NMP jak i erem. Druga część posiedzenia odbyła się (w poszerzonym składzie) w Urzędzie Miasta Krakowa i dotyczyła prezentacji projektu II etapu modernizacji Rynku Głównego. Przedstawiciele Prezydium SKOZK zgłosili uwagi do prezentowanego projektu.

Obrady Prezydium SKOZK w dniu 19 października br. odbyły się w Pałacu Górków przy ul. Kanoniczej 24 – siedzibie Małopolskiego Konserwatora Zabytków. Poprzedziło je zwiedzanie tego niezwykle cennego obiektu, który przywrócono do stanu dawnej świetności dzięki pracom remontowo-konserwatorskim prowadzonym w latach 1997-2004. Prezydium zajęło się także sprawozdaniem z realizacji planu odnowy zabytków Krakowa za trzy kwartały bieżącego roku oraz przyjęło termin i porządek obrad jesiennych SKOZK.

Ostatnie w 2004 roku posiedzenie Prezydium SKOZK miało miejsce 16 grudnia w Muzeum Archidiecezjalnym w Krakowie. Dyrektor muzeum ks. dr Józef Nowobilski zaprezentował efekty ostatnio przeprowadzonych prac konserwatorskich w obiekcie. Następnie Tadeusz Murzyn, dyrektor ZRZZK udzielił informacji o najważniejszych pracach remontowo-konserwatorskich przeprowadzonych w bieżącym roku oraz zaproponował niezbędne korekty w tegorocznym planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków Krakowa ze środków NFRZK.

Podczas swych posiedzeń Prezydium SKOZK w 2004 r. przyjęło następujące uchwały:

w dniu 27 stycznia:

Uchwała Nr 1/2004 w sprawie przyjęcia projektów dokumentów do przedłożenia zebraniu plenarnemu na posiedzeniu 17 lutego 2004 r.

Uchwała Nr 2/2004 w sprawie uruchomienia środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa oraz rozpoczęcia procedur w obiektach objętych projektem planu rzeczowo-finansowego z NFRZK na rok 2004

Uchwała Nr 3/2004 w sprawie zmiany kwalifikacji dotacji z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa ze zwrotnej na bezzwrotną

w dniu 20 kwietnia 2004:

Uchwała Nr 4/2004 w sprawie oceny realizacji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa za pierwszy kwartał 2004 r.

Uchwała Nr 5/2004 w sprawie zmiany kwalifikacji dotacji z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa ze zwrotnych na bezzwrotne

Uchwała Nr 6/2004 w sprawie nadania medalu „Za zasługi przy odnowie zabytków Krakowa”

w dniu 13 lipca 2004:

Uchwała Nr 7/2004 w sprawie oceny realizacji planu finansowo-rzeczowego odnowy zabytków Krakowa za pierwsze półrocze 2004 r.

Uchwała Nr 8/2004 w sprawie prolongaty spłaty rat dofinansowania zwrotnego dla d. Pałacu Tarnowskich, ul. Sławkowska 13/15

Uchwała Nr 9/2004 w sprawie zawarcia ugody sądowej z Fundacją Familijną Rodziny Wentzlów, Rynek Główny 19

w dniu 19 października 2004:

Uchwała Nr 10/2004 w sprawie oceny realizacji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa za trzy kwartały 2004 r. i niezbędnych korekt planu

Uchwała Nr 11/2004 w sprawie prolongaty spłaty rat dofinansowania zwrotnego dla obiektu przy ul. Wyspiańskiego 11

w dniu 16 grudnia 2004:

Uchwała Nr 12/2004 w sprawie zmiany w planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków Krakowa na 2004 r.

3. Komisje problemowe, a to: Komisja Programowania i Oceny Realizacji, Komisja Finansowa, Komisja Informacji i Inicjatyw Społecznych oraz Komisja Prawno-Organizacyjna pracowały zgodnie z obowiązującym regulaminem Komitetu i wykazywały się znaczną aktywnością w przygotowywaniu niezbędnych na posiedzenia wniosków, opinii analiz i uchwał. Oprócz stałych komisji problemowych Prezydium SKOZK powołuje doraźne zespoły.

Jak co roku, również w 2004 r., pracował zespół do przegłędnięcia wniosków o dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich z NFRZK i dokonania wstępnego wyboru obiektów do planu odnowy zabytków Krakowa na rok 2005. Zespół pracował pod kierunkiem dr Bogusława Krasnowolskiego w składzie: ks. dr Józef Nowobilski, dr Andrzej Fischinger, Jan Janczykowski, Genowefa Zań-Ograbek, Tadeusz Murzyn, Tadeusz Prokopiuk.

4. Zgodnie z Regulaminem SKOZK obsługę organizacyjno-merytoryczną i techniczną obrad plenarnych, posiedzeń Prezydium oraz zespołów i komisji problemowych Komitetu prowadziło Biuro SKOZK. Biuro prawidłowo realizowało także wszystkie inne zadania, które wynikają z Regulaminu Biura i bieżących zaleceń kierownictwa Komitetu.

II. Działalność programowa i w zakresie oceny realizacji

Podstawowym zadaniem Społecznego Komitetu w ramach działalności programowej jest opracowanie projektu planu rzeczowo-finansowego w zakresie środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa. Oznacza to dokonanie wyboru zadań, uściślenie zakresów prac oraz podziału środków w oparciu o wnioski zgłoszone przez właścicieli i użytkowników, stanowisko małopolskiego wojewódzkiego konserwatora zabytków, inicjatywy własne Społecznego Komitetu dotyczące przede wszystkim kontynuacji prac oraz propozycje Zarządu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa.

Zasadniczą część działalności programowej wykonuje w ramach SKOZK Komisja Programowania i Oceny Realizacji, która w 2004 r., poprzez wypracowanie odpowiednich analiz, opinii, ocen i propozycji, dbała o trafny wybór zadań do planu odnowy zabytków Krakowa z NFRZK, o dokonanie koniecznych i efektywnych korekt tego planu a także, poprzez kontrolę realizacji, o uzyskanie wysokiej jakości i terminowości wykonywanych prac remontowo-konserwatorskich. Zadanie to Komisja realizowała na zebraniach w dniach 13.I, 19.IV, 6.VII i 14.X.2004 r., jak również poprzez liczne doraźne zespoły do bieżącego rozwiązywania problemów związanych z procesem rewaloryzacji, wypracowywania opinii dotyczących korekt planu, umorzeń dofinansowań zwrotnych przyznawanych prywatnym inwestorom.

Uchwalony przez Społeczny Komitet plan rzeczowo-finansowy na 2004 rok zakładał realizację zadań w 95 obiektach na kwotę 31.247.634 zł, w tym dotacja z budżetu państwa, za pośrednictwem Kancelarii Prezydenta RP 30.500.000 zł.

Konsekwentnie stosowano zasadę kontynuacji zadań i dążenia do osiągnięcia końcowych efektów rzeczowych, całościowych i częściowych.

W hierarchii zadań naczelne miejsce zajmuje Wawel z zamkiem królewskim i katedrą, następnie historyczne centrum Krakowa z zespołem ulicy Kanoniczej, Bazyliką Mariacką, Sukiennicami, dalej Kazimierz jako obszar przenikania się dwóch kultur chrześcijańskiej i żydowskiej, najcenniejsze obiekty Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz kościoły i zespoły klasztorne o najwyższych wartościach historycznych. Pomocą finansową objęto również pojedyncze zespoły na obrzeżach miasta oraz obiekty, których rewaloryzacji podjęli się właściciele prywatni.

Realizując regulaminowy obowiązek kontrolowania prac finansowanych z Narodowego Funduszu członkowie komisji Programowania i Oceny Realizacji uczestniczyli w pracach licznych komisji typowania robót, przeglądu realizacji oraz odbiorów końcowych. Brali też udział w licznych komisjach organizowanych przez ZRZZK, służby konserwatorskie i inwestorów indywidualnych. Dało to możliwość bieżącej kontroli nad przebiegiem procesu inwestycyjnego, możliwość konsultacji i merytorycznych uzasadnień zmian zakresów rzeczowych oraz umorzeń dofinansowania zwrotnego, o które występowali inwestorzy.

Prowadzone w ciągu ub. roku działania przyniosły znaczny postęp w pracach konserwatorskich.

W zespole budowli wzgórza wawelskiego zakończono konserwatorski remont Baszty Sandomierskiej, zaawansowano prace przygotowawcze do odtworzenia Ogrodów Królewskich (prace badawcze i archeologiczne, w ramach których odkryto XVI w. poziom i układ ścieżek), rozpoczęto zagospodarowywanie tarasów wokół zamku. Kontynuowano remont konserwatorski murów kleszczowych przy ich kolejnych odcinkach, rozpoczęto remont murów obwodowych od strony Bramy Bernardyńskiej. Zakończono prace w rezerwacie tzw. św. Gereona, w ramach których wykonano posadzkę, schody i elementy ekspozycyjne przygotowujące obiekt do zwiedzania. Wykonano wszystkie niezbędne prace badawcze pozwalające na rozpoczęcie całościowego remontu budynku nr 7 będącego kompleksem trzech średniowiecznych kamienic z historycznej zabudowy wzgórza. Wykonano uzupełniające prace konserwatorskie przy dwóch poziomach krużganków dziedzińca arkadowego polegające na konserwacji kamieniarki i renowacji tynków. Zakończono prace naprawcze przy skarpie elewacji południowej zamku. Po trzech latach etapowych działań zakończono konserwację elewacji Wikarówki.

W Katedrze Wawelskiej ukończono, trwającą dwa lata, całościową konserwację wnętrza kaplicy Zygmuntowskiej. Jest uważane za największe, po kaplicy Sykstyńskiej, przedsięwzięcie konserwatorskie w Europie. Konserwacji poddano kamienną dekorację

rzeźbiarską poczynając od latarni i kopuły przez ściany wnętrz i marmurowe nagrobki ostatnich Jagiellonów. Do tych prac po raz pierwszy użyto lasera. Technologię opracowali naukowcy z Międzyuczelnianego Instytutu Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki utworzonego przy ASP Warszawa-Kraków. Pozwoliło to na dokładne oczyszczenie kamienia z warstw farb i zanieczyszczeń. Podczas wykonywania prac konserwatorskich zrealizowano duży zakres uzupełnień zniszczonych elementów rzeźbiarskiego wystroju kamiennego stosując sztuczny kamień, którego recepturę przygotowano w AGH. Dzięki specjalistom z Politechniki Krakowskiej, którzy wykonali specjalne wiercenia, a także użyli kamery termowizyjnej udało się ustalić jak zbudowane są mury kaplicy. W trakcie badań wykryto, że kopuła kaplicy jest pierwszą w Europie, która ma kształt elipsy. Konserwacji została poddana również, zdjęta po raz pierwszy od 500 lat brązowa krata oddzielająca kaplicę od wnętrza świątyni. Prace przeprowadzone w kaplicy zostały udokumentowane za pomocą laserowego skanowania powierzchni i komputerowej obróbki danych. Zadanie to zaliczyć trzeba do jednego z największych efektów konserwatorskich 2004 roku.

W Bazylice Mariackiej wykonano konserwację wnętrza skarbcza, gdzie odnowiono sklepienie ze stiukową dekoracją z 1692 r., ściany oraz wyposażenie. W tym roku w kościele Mariackim prowadzone były również prace konserwatorskie w kaplicy MB Loretańskiej oraz kaplicach po stronie północnej gdzie pojawił się problem zawilgocenia ścian. Usunięto w tych miejscach najbardziej zagrożone partie tynków. Po ubiegłorocznej wielkiej wymianie dachu nad nawą główną kościoła, w tym roku wykonano wymianę dachu pomiędzy wieżami kościelnymi oraz naprawy wzdłuż naw bocznych.

W klasztorze Franciszkanów kontynuowano prace konserwatorskie przy odkrytym malowidle w północno-wschodnim skrzydle. Dekoracje malarskie pochodzą z trzech okresów. Najstarsze datowane są na lata 1430-40, najnowszą warstwę zdobią barokowe aniołki. W tym samym pomieszczeniu, w trakcie odnowy gotyckiego wątku ceglanego dotarto do przejścia pomiędzy ścianami klasztoru i kościoła – gotyckiej klatki schodowej. Kontynuowano prace konserwatorskie w kaplicy bł. Salomei.

W zespole dominikańskim zakończono wieloletnie prace przy elewacjach, rozpoczęto prace konserwatorskie w kaplicy Myszkowskich gdzie odczyszczono kasetonową kamienną dekorację kopuły, gzymsów i ścian.

W barokowym kościele św. Piotra i Pawła ukończono prace w kaplicach bocznych osiągając bardzo dobry efekt konserwatorski. Kontynuowano prace przy chórze muzycznym w zakresie niezbędnych wzmocnień konstrukcyjnych.

Lipcowe posiedzenie Komisji Programowania i Oceny Realizacji poświęcone było ocenie dotychczasowych działań konserwatorskich w tym obiekcie. Prace, które rozpoczęły się w 1992 r. od elewacji, w 1996 r. przeniosły się do wnętrza. Członkowie Komisji z uznaniem odnieśli się do ogromu przeprowadzonych prac i osiągniętych efektów.

W jezuickim kościele św. Barbary, gdzie w ubiegłym roku rozpoczęto prace we wnętrzu, kontynuowano je przy konserwacji polichromii sklepienia z 1765 r. autorstwa Molitora. Konserwatorzy usunęli wykonaną w latach 70-tych bardzo złą konserwację malowideł odsłaniając zachowane elementy dekoracji Molitora, co pozwoli odtworzyć w pełni kompozycję. W trakcie prac okazało się, że na sklepieniu kościoła wykonanego w XVII wieku widoczne są liczne rozspojenia i pęknięcia wymagające pilnej interwencji konstrukcyjnej. Społeczny Komitet przeznaczył na ten cel dodatkowe 100 tys. zł, co pozwoliło na usunięcie awarii.

W kościele św. Andrzeja, w zespole klasztorным Sióstr Klarysek kontynuowano prace konserwatorskie we wnętrzu (chór i ambona) oraz przy komplecie drzwi wejściowych w tym polichromowanych z wizerunkiem św. Klary.

W Bazylice OO Karmelitów „Na Piasku” przystąpiono do konserwacji kaplicy MB Piaskowej zarówno wnętrza jak i elewacji. Zakończono prace przy metalowej figurze Matki

Boskiej ze szczytu latarni, w której znaleziono puszkę zawierającą m.in. dokumentację poprzednich konserwacji. Wykonano prace badawcze we wnętrzu kopuły, które ujawniły w kopulce latarni kamienną dekorację rzeźbiarską zasłoniętą pod koniec XIX w., którą zdecydowano odsłonić.

W kościele oo. Pijarów, w roku obchodów 350-lecia przybycia do Krakowa, prowadzono prace konserwatorskie w tzw. nowej zakrystii przy dekoracji ścian i wystroju. Niezwykle pilną sprawą pozostaje remont pokrycia dachowego oraz fasady kościoła zamykającej widok z ul. św. Jana.

W październiku członkowie Komisji Programowej zapoznali się z dotychczasowymi efektami prac oraz potrzebami w kościele Ojców Bernardynów. Remont konserwatorski elewacji kościoła i klasztoru rozpoczęto w 1998 r., a w 2003 r. prace przeniosły się do wnętrza. Obecnie zakończono konserwację kaplicy bł. Szymona z Lipnicy, trwają prace w kaplicy św. Anny. Po zapoznaniu się ze stanem zachowania bogatego barokowego wnętrza świątyni Komisja uznała za konieczne, przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, opracowanie poszerzonych badań naukowo-historycznych dot. wyposażenia kościoła.

W klasztorze Paulinów na Skałce zakończono prace remontowo-konserwatorskie w zespole biblioteczno-muzealnym osiągając bardzo dobry efekt konserwatorski. Zabezpieczono popękane sklepienie, naprawiono dach, usunięto grzyb, który pojawił się na ścianach, zainstalowano nowy system ogrzewania i wentylacji dzięki czemu stworzono właściwe warunki do przechowywania ksiąg. Odnowiono również XVIII w. regały biblioteczne. Zakończenie remontu w tym wnętrzu pozwoli na powrót cennego księgozbioru, który poddany został specjalistycznej konserwacji sfinansowanej przez klasztor.

W gotyckim kościele św. Krzyża kontynuowano konserwatorski remont przy elewacjach, zabytkowym szkleniu witrażowym oraz wymieniono pokrycie dachu wieży.

W historycznym centrum miasta w obrębie Plant prowadzono prace w zespole ulicy Kanoniczej, gdzie szczególne znaczenie miała kontynuacja kompleksowej konserwacji gotycko-renesansowego pałacu bpa Erazma Ciołka z początku XVI w. (ul. Kanonicza 17), przeznaczonego dla Muzeum Narodowego na ekspozycję średniowiecznej i nowożytnej sztuki krakowskiej. W czasie prac konserwatorskich odkryto fragmenty renesansowych i wczesnobarokowych malowideł ściennych, które po odsłonięciu i konserwacji staną się ozdobą sal wystawowych, a także resztki barokowej dekoracji w kolejnym pomieszczeniu na pierwszym piętrze.

W sąsiadującej z pałacem Kamienicy Dziekańskiej, siedzibie Muzeum Archidiecezjalnego (ul. Kanonicza 21) prace konserwatorskie trwały w trzech pomieszczeniach. W sali frontowej odtworzono wystrój wnętrza z XIX w. Kolejna sala odzyskała XVIII-w. wygląd. W trakcie prac z trzeciej sali konserwatorzy odkryli dobrze zachowaną XVI w. polichromię z motywem ptaków. Na jej konserwację Społeczny Komitet przeznaczył dodatkowo 11 tys. zł.

Zakończono, z bardzo dobrym efektem, trwający 7 lat kompleksowy remont XVI w. Pałacu Górków przy ul. Kanoniczej 24. Z elementów zabytkowego wyposażenia zachowały się m.in. XVIII i XIX w. polichromie poddane konserwacji oraz skomplikowanemu zabiegowi transferowania warstwy malarskiej pierwotnie przeznaczonej do usunięcia, która została eksponowana w sąsiednim pomieszczeniu. Równie cenne są dwa stropy, z których jeden z XVII w. ozdobiony jest herbem kapituły katedralnej. Odnowiono również elewacje kamienicy, a wcześniej odsłonięto z zamalowań XVI w. krużganki.

Przeprowadzono konserwatorski remont fasady kamienicy przy ul. Kanoniczej 13 należącej do Krakowskiej Kapituły Metropolitalnej.

Dofinansowaniem objęto prowadzony przez Gminę Kraków konserwatorski remont elewacji zachodniej Sukiennic oraz tarasu południowo-wschodniego.

Dofinansowano, prowadzony przez Gminę Kraków remont płyty Rynku Głównego oraz prace konserwatorskie w podziemiach i otoczeniu kościółka św. Wojciecha.

W cerkwi greckokatolickiej, w kościele p.w. św. Norberta przy ul. Wiśnej 11 zakończono dwuletni remont konserwatorski monumentalnego ikonostasu z kompletem obrazów wg projektu Jana Matejki. Osiągnięto bardzo dobry efekt konserwatorski. W cerkwi, pod warstwą farby, odsłonięto również fragmenty polichromii z okresu międzywojennego XX w.

Rozpoczęto, zaplanowany na szeroką skalę, remont konserwatorski pałacu Krzysztofory przy Rynku Gł. 35, siedzibie Muzeum Historycznego. W pierwszej kolejności wykonano awaryjne prace zabezpieczające przy XVII w. stiuku w Sali Fontany oraz prace konstrukcyjne stropu. Remont tego pałacu, który prowadzony będzie wspólnie z Gminą Kraków to jedno z najpilniejszych i najważniejszych zadań na najbliższe lata.

Dofinansowaniem objęto również prace prowadzone w innych placówkach muzealnych - m.in. Muzeum Archeologicznym przy ul. Senackiej 3 wzmocniono posadowienie obiektu, w Kamienicy Łozińskich, oddziale Muzeum Narodowego przy ul. Piłsudskiego 14, dofinansowano remont konserwatorski I piętra, w Muzeum Farmacji Collegium Medicum UJ, przy ul. Floriańskiej 25, wykonano konserwatorski remont elewacji oraz odczyszczono w całości i poddano częściowej konserwacji najbardziej zagrożony fragment tzw. kołtryny, XVIII w. niezwykle rzadkiej papierowej tapety dekorującej strop.

W otoczeniu Barbakanu rozpoczęto rekonstrukcję mostu kleparskiego wykonując niezbędne prace wzmacniające mury przedbramia oraz wzmocnienia skarpy.

Zakończyły się prace konserwatorskie w kaplicy znajdującej się w Bramie Floriańskiej, urządzanej w 1889 r. przez księcia Władysława Czartoryskiego. Konserwacji i rekonstrukcji poddano neogotycką polichromię uzyskując znaczący efekt konserwatorski. Uporano się również z problemem wilgoci w kaplicy poprzez założenie w dolnych partiach ścian tynków solochłonnych. Prowadzono również prace konserwatorskie przy ołtarzu, którego kamienna mensa wymaga odtworzenia XIX w. polichromii.

Po ustabilizowaniu i zabezpieczeniu stożka Kopca Kościuszki wykonano drenaż jego podstawy za murem oporowym.

Znaczącej pomocy udzielono krakowskim wyższym uczelniom. W zespole budowli uniwersyteckich w Collegium Novum dofinansowano prace konserwatorskie we wnętrzu.

W Collegium Maius ukończono kompleksową konserwację lektoriów Ptolemeusza i tzw. „Ceramiki”. Wykonano konserwację polichromii i zabytkowej stolarki.

Kontynuowano konserwatorski remont w Collegium Witkowskiego i w Collegium Wróblewskiego, gdzie prowadzono prace odwilgoceniowe w piwnicach.

Udzielono pomocy finansowej innym krakowskim wyższym uczelniom. W fundacji księcia Lubomirskiego, monumentalnym gmachu z końca XIX w., będącym aktualnie siedzibą Akademii Ekonomicznej, kontynuowano prace konserwatorskie elewacji i rozpoczęto prace we wnętrzu. Dofinansowano remont konserwatorski budynku Akademii Pedagogicznej przy ul. Mazowieckiej. Rozpoczęto remont konserwatorski elewacji gmachu głównego Akademii Sztuk Pięknych przy Pl. Matejki.

W dawnym Pałacu Królewskim na Łobzowie, obecnie siedzibie Politechniki Krakowskiej, kontynuowano prace we wnętrzu; trwają przygotowania do remontu konserwatorskiego elewacji pałacu.

W Polskiej Akademii Umiejętności przy ul. Sławkowskiej 17 kontynuowano konserwatorski remont dziedzińców wewnętrznych.

W zespole XIX - wiecznych klinik Collegium Medicum UJ przy ul. Kopernika, w obiektach o dużym znaczeniu społecznym, kontynuowano prace remontowo-konserwatorskie współfinansowane przez użytkowników tych obiektów.

W związanym z Kliniką Dermatologii barokowym kościele p.w. Niepokalanego Poczęcia przy ul. Kopernika 19 kontynuowano prace konserwatorskie w prezbiterium oraz prace odciążające strop.

Kontynuowano prace w budynku Starego Teatru gdzie wykonano konserwację foyer Ip. oraz wzmocnienie stropów nad sceną. W Teatrze im. J. Słowackiego, w budynku administracyjnym przy pl. św. Ducha 4, wykonano wzmocnienie fundamentów i dokończono remont dachu. W Filharmonii Krakowskiej wykonano remont konserwatorski elewacji, a także odwodnienie zawilgoconych ścian.

W dawnym pałacu Tyszkiewiczów, siedzibie Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli przy ulicy Garbarskiej 1 rozpoczęto remont konserwatorski elewacji.

W dalszym ciągu prowadzono prace konserwatorskie na Cmentarzu Rakowickim. Odnowiono grobowce rodziny Gallich oraz Kiełczykowskich i Meissnerów z końca XIX w. oraz nagrobki rodziny Kremerów z I połowy XIX w., Andrzeja Szyjewskiego i Zygmunta Huskowskiego, powstańca z 1863 r.

Na Kazimierzu w obrębie dawnego Miasta Żydowskiego, w XVI w. Starej Bożnicy wykonano konserwacje okien w sali głównej. W Synagodze Poppera prace przeniosły się do wnętrza, gdzie wykonano remont dawnej sali modlitw.

Kontynuowano prace na Cmentarzu Remuh, gdzie wykonano konstrukcyjne wzmocnienie muru cmentarnego, oraz na Nowym Cmentarzu Żydowskim gdzie konserwacji poddano 48 kamiennych nagrobków.

W monumentalnym gotyckim zespole kościoła św. Katarzyny i klasztoru Augustianów zakończono prace przy elewacjach prezbiterium. Ukończono konserwację kaplicy św. Doroty, gdzie konserwacji poddano polichromię z 1871 r. i zabytkowe elementy wystroju wnętrza, wykonano renowację posadzki ceramicznej, kamieniarki okiennej, epitafiów. Zakończono konserwację polichromowanej XVII w. rzeźby Chrystusa Ukrzyżowanego z łuku tęczowego. Zabezpieczono zagrożone 4 gotyckie malowidła w krużgankach klasztornych.

W kolejnej wielkiej świątyni gotyckiej - Kościele Bożego Ciała, kontynuowano konserwację elewacji południowej. Zakończono, z bardzo dobrym efektem, konserwację stalli z prezbiterium. Po demontażu stalli na płn. ścianie prezbiterium, ujawniona została wnęka grobu wielkanocnego z XVI w. z dekoracją malarską na reliktach wcześniejszej XV wiekowej. Odkrycie to, przed montażem stalli, zostało zabezpieczone konserwatorsko i udokumentowane w formie kolorowych ortofotoplanów w skali 1:1, co umożliwi dalszą analizę naukową odkrytych malowideł.

Duże znaczenie miała kontynuacja prac w niezwykle cennych zespołach na obrzeżach Krakowa. W Opactwie Ojców Benedyktynów w Tyńcu zakończono konserwację rzeźb z łuku tęczowego kościoła, dzięki czemu zakończono kompleksowe prace przy zespole barokowej snycerki wnętrza. Wykonano konserwację reliktu architektonicznego dawnego paleniska przy murze obwodowym pochodzącego ze starszej zabudowy Opactwa, odkrytego w 2003 r. w ramach prac konserwatorskich prowadzonych przy murze od strony Wisły. Rozpoczęto kompleksowy remont dziedzińca zewnętrznego.

Ponownie opieką konserwatorską objęto XVII w. klasztor Kamedułów na Bielanach. W ubiegłym roku dofinansowano prace przy eremach, jednak potrzeby tego monumentalnego zespołu są ogromne. We wrześniu Prezydium Społecznego Komitetu obradujące w kamedulskim klasztorze uznało ten niezwykle cenny zespół za jeden z priorytetów przyszłorocznych działań. Opracowany został wstępny program prac remontowo-konserwatorskich uwzględniający hierarchię potrzeb i najpilniejszych interwencji konserwatorskich.

Po zakończeniu remontu konserwatorskiego przy elewacjach gotyckiego kościoła w Ruszczy z poł. XV w. prace konserwatorskie przeniosły się do wnętrza, gdzie wykonano konserwację techniczną ołtarza w prezbiterium, rekonstrukcję i montaż belki tęczowej oraz renowację ścian d. zakrystii.

W dawnej Twierdzy Kraków, wybitnym dziele inżynierii wojskowej z drugiej połowy XIX-wieku, kontynuowano prace przy kompleksowym remoncie Fortu Kościuszko (Bastion V) oraz w Forcie 49 Krzesławice.

Pomocy finansowej udzielono również kilku inwestorom prywatnym, którzy podjęli trud ratowania zabytkowych obiektów, m.in.: bogato dekorowanej klatki schodowej wieńczonej piękną witrażową kopułą w kamienicy projektu Jana Sasa-Zubrzyckiego, przy Al. Słowackiego 7, dworku „Rydlówka”, gdzie prowadzono konserwatorski remont wnętrza.

III. Działalność finansowa

Jak co roku Społeczny Komitet troszczył się o zapewnienie środków na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa oraz o prawidłowe i efektywne ich wykorzystanie. Działalność w tym zakresie w ramach Społecznego Komitetu realizowała głównie Komisja Finansowa.

Komisja Finansowa SKOZK, poprzez wypracowanie odpowiednich analiz, opinii, ocen i propozycji, dbała o prawidłowy przebieg finansowania procesu rewaloryzacji zabytków Krakowa, o dokonanie koniecznych i efektywnych korekt planu zapewniających pełne wykorzystanie przyznanych limitów. Zadania te komisja wykonywała na posiedzeniach w dniach: 19.I, 16.IV, 8.VII, 15.X., jak również drogą bieżących konsultacji.

Wpływy na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w 2004 roku wyniosły łącznie 31.205.324 zł, w tym dotacja budżetowa przekazywana za pośrednictwem Kancelarii Prezydenta RP w wys. 30.500.000,-. Saldo z roku 2003 - 347.634,-

Wydatki planu finansowego 2004 r. wyniosły łącznie 31.036.573 zł. Stan środków na dzień 31.XII.2004 r. - 168.751 zł. Zarówno wpływy jak i wydatki były pod szczególną kontrolą Komisji Finansowej, która co kwartał analizowała stan zaawansowania finansowego planu.

Przyjęty przez Społeczny Komitet plan rzeczowo-finansowy odnowy zabytków Krakowa na 2004 r. zakładał realizację zadań w 95 obiektach. W wyborze zadań do planu Komitet kierował się najpilniejszymi potrzebami w zakresie rewaloryzacji zabytków Krakowa zawartymi w uchwalonym programie na lata 2004-2010.

W lipcu 2004 r. Prezydium SKOZK zapoznało się ze stanem realizacji planu finansowo-rzeczowego w pierwszym półroczu 2004 r. i zdecydowało o jego korekcie polegającej na:

- przeznaczeniu kwoty 500.000 zł z rezerwy finansowej na dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich nawierzchni Rynku Głównego w otoczeniu Kościoła św. Wojciecha.
- przesunięciu kwoty 200.000 zł przyznanej Fundacji XX Czartoryskich na prace remontowo-konserwatorskie przy murach obronnych i przeznaczeniu jej na awaryjne zabezpieczenie pęknięcia sklepienia w Kościele św. Barbary.

W październiku 2004 r. Prezydium dokonało kolejnych zmian w planie finansowo-rzeczowym wynikających z oszczędności powstałych w postępowaniach przetargowych oraz obiektywnej niemożności wykonania niektórych prac. Powyższe zmiany dotyczyły :

1. Zmniejszenia przyznanych środków na łączną kwotę 206.500,- w następujących obiektach:

- zespół klasztorny Augustianów	- 80.000,-
- kamienica przy ul. Gołębiej 6	- 80.000,-

- dwór „Rydlówka”	-	16.000,-
- Kościół św. Grzegorza w Ruszczy	-	19.000,-
- zespół klasztorny Dominikanek	-	11.500,-

2. Zwiększenia o kwotę 206.500,- środków w następujących obiektach :

- „Kamienica Dziekańska”, ul. Kanonicza 21	-	11.200,-
- klasztor Paulinów „Na Skałce”	-	26.000,-
- I i II Klinika Kardiologii	-	90.000,-
- Zgromadzenie Sióstr św. Augustyna	-	30.000,-

oraz pozostawienie w dyspozycji dyrektora ZRZZK na częściowe pokrycie 5% zwiększenia limitów kwotę 49.300,-.

Ostatniej korekty planu dokonano w grudniu 2004 r. Polegała ona na skreśleniu z planu, na wniosek dyrektora ZRZZK, dofinansowania zwrotnego w wys. 100.000 zł na remont zespołu pałacowo-parkowego w Krakowie-Kościelnikach i przeznaczeniu tej kwoty na zbilansowanie niższych od przewidywanych w planie przychodów NFRZZK.

Wzorem lat ubiegłych, w trosce o zabezpieczenie środków na Narodowy Fundusz w 2005 r., przewodniczący Społecznego Komitetu prof. Tadeusz Chrzanowski wspólnie z Wojewodą Małopolskim Jerzym Adamikiem i prezydentem m. Krakowa Jackiem Majchrowskim, wystąpili w czerwcu ub. roku. do Szefa Kancelarii Prezydenta RP Jolanty Szymanek-Deresz o spowodowanie przyznania w 2005 r. dotacji celowej z budżetu centralnego na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w wys. 31 mln.zł., otrzymywanej za pośrednictwem Kancelarii Prezydenta RP. Wystąpienie to zawierało również informację o potrzebach i planach konserwatorskich Krakowa na 2005 r. oraz zapewnienie, że Społeczny Komitet podejmie ze swej strony działania zmierzające do zgromadzenia na Narodowym Funduszu środków pozabudżetowych, oraz zwiększenia udziału właścicieli i użytkowników w kosztach odnowy zabytkowych obiektów.

W październiku przewodniczący SKOZK prof. T.Chrzanowski wystosował do posłów i senatorów Małopolski list z prośbą o poparcie na forum Sejmu i Senatu dofinansowania z budżetu państwa Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa. W wystąpieniu tym zaprezentowane zostały osiągnięte w ostatnim czasie efekty oraz potrzeby i zamierzenia na przyszłość. Przed głosowaniami nad ustawą budżetową członkowie kierownictwa SKOZK poszukiwali wsparcia dla idei odnowy Krakowskich zabytków m.in. wśród władz województwa Małopolskiego i hierarchów kościoła. Szczególną ofensywą w tej sprawie wykazał się Edward Szymański, podsekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP, wiceprzewodniczący SKOZK. Powyższe starania przyniosły efekt w postaci przyznania przez Sejm na 2005 r. dotacji budżetowej dla Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w wys. 30.500.000,-.

IV. Działalność informacyjna i propagandowa

Działalność informacyjna i propagandowa Społecznego Komitetu realizowana była głównie przez Komisję Informacji i Inicjatyw Społecznych. W 2004 roku Komisja ta, poprzez organizowanie obrad, stałe kontakty z mediami i publikację wydawnictw, starała się zwracać uwagę opinii publicznej na uzyskane efekty prac remontowo-konserwatorskich w obiektach zabytkowych Krakowa służących nauce, kulturze i kultowi religijnemu.

W omawianym okresie Komisja odbyła dwa posiedzenia plenarne:

- 8 stycznia - w zespole oo. Karmelitów „Na Piasku”, zapoznając się z efektami i potrzebami prac remontowo-konserwatorskich w kościele i klasztorze. W drugiej części spotkania w Instytucie Sztuki Akademii Pedagogicznej przy ul. Karmelickiej 41, obiekcie odnowionym przy udziale środków NFRZK omówiono wydaną przez Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Akademii Pedagogicznej we współpracy ze SKOZK *Bibliografię „adnotowaną „Biuletynu Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa” za lata 2003 – 1978.*

- 4 listopada - w Filharmonii Krakowskiej im. Karola Szymanowskiego. Komisja, dokonując przeglądu prac remontowo-konserwatorskich, wysoko oceniła ich przydatność dla potrzeb Filharmonii w roku jubileuszu 60-lecia Filharmonii i potwierdziła zasadność dalszej pomocy SKOZK w realizacji programu konserwatorskiego Filharmonii.. Druga część obrad zawierała m.in. informację o 197 wnioskach o dofinansowanie odnowy zabytków na rok 2005, jakie wpłynęły do SKOZK oraz wniosku wystosowanym przez SKOZK do Kancelarii Prezydenta RP o przydzielenie przez Sejm RP 31 mln zł na odnowę zabytków Krakowa w 2005 r.

Komisja kontynuowała w 2004 roku organizowanie spotkań z przewodnikami miejskimi po Krakowie, umożliwiając im dokładne zapoznanie się z odnawianymi przy pomocy środków NFRZK zabytkami. W minionym roku odbyło się 6 spotkań tego cyklu podczas których zwiedzano: 19 stycznia synagogi Tempel, Kupa i Izaaka na Kazimierzu, 23 lutego muzeum UJ i piwnice Collegium Maius, 22 marca kościół oo. Pijarów, 26 kwietnia Międzynarodowe Centrum Kultury – Rynek Główny 25, 29 listopada Pałac Górków przy ul. Kanoniczej 24 natomiast 13 grudnia opactwo oo. Cystersów w Mogile.

Przy współudziale Społecznego Komitetu zorganizowano w Kopalni Soli w Wieliczce turniej wiedzy „Kraków – Wieliczka – światowe dziedzictwo kultury” dla młodzieży szkół średnich Małopolski. Finał odbył się 6 maja w Wieliczce, a w jego jury uczestniczył sekretarz Komisji Informacji SKOZK.

Komisja Informacji i Inicjatyw Społecznych dbała o obecność przedstawicieli mediów na posiedzeniach plenarnych, prezydiach, posiedzeniach komisji problemowych SKOZK oraz w komisjach konserwatorskich oceny i odbioru prac w obiektach odnawianych ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa. Na bieżąco starano się też o ułatwianie kontaktów prasy, radia i telewizji z kierownictwem SKOZK.

Trwa współpraca z czasopismem „Renowacje i Zabytki”, które zamieszcza m.in. materiały dotyczące odnowy zabytków Krakowa, plan rzeczowo-finansowy. Wydawnictwo „Renowacje i Zabytki” opublikowało, na zamówienie Biura SKOZK, na obrady plenarne Społecznego Komitetu ilustrowany numer specjalny pt. „Konserwacja kaplicy Zygmuntońskiej przy Katedrze Wawelskiej” autorstwa prof. Ireneusza Płuski i Agaty Mamóń.

Także we współpracy z tym wydawnictwem Biuro Społecznego Komitetu, wzorem lat ubiegłych, wydało dwustronny kalendarz ścienny na rok 2005 (projektu artysty plastyka Ryszarda Melliwy), przedstawiający na pierwszej stronie latarnię kopuły odrestaurowanej Kaplicy Zygmuntońskiej, a na drugiej eremy oo. Kamedułów na Bielanych z kościołem Wniebowzięcia NMP z lotu ptaka. Na kalendarzu znajduje się logo SKOZK, aktualny numer konta NFRZK i wizerunek skarbonki SKOZK.

Przewodniczący Komisji Informacji i Inicjatyw Społecznych jest jednocześnie redaktorem naczelnym Biuletynu SKOZK. W omawianym okresie Biuro SKOZK zleciło wydanie dwóch numerów Biuletynu. Na nr 52 składały się głównie materiały z jubileuszowej sesji SKOZK, która odbyła się w Sali Senatorskiej na Wawelu z udziałem Prezydenta RP, Aleksandra Kwaśniewskiego a także materiały sprawozdawcze z 2003 roku oraz plan rzeczowo-finansowy odnowy zabytków Krakowa na 2004 rok. Następny, 53 numer zawierał m.in. artykuł o 30-leciu Zarządu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa, dokumenty dotyczące remontu Rynku Głównego, pałacu królewskiego w Łobzowie, kościoła

św. Barbary, klasztoru oo. Kamedułów na Bielanych i pałacu Górków, materiały z sesji Rady Miasta Krakowa nt. przyznania medalu Cracoviae Merenti ministrowi Edwardowi Szymańskiemu.

Biuro SKOZK stara się o dostarczanie bieżącej informacji nt. działalności Komitetu. Co kwartał redagowany jest, a następnie rozsyłany wszystkim członkom SKOZK oraz dziennikarzom, serwis informacji z działalności SKOZK. Strona internetowa Społecznego Komitetu, zawierająca najważniejsze dokumenty SKOZK i informacje o nas, jest przez Biuro na bieżąco uaktualniana, a w 2004 r. zyskała wersję angielską.

Uwagi końcowe

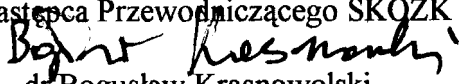
W roku 2004 miał miejsce widoczny postęp w pracach remontowo-konserwatorskich prowadzonych w najcenniejszych obiektach zabytkowych Krakowa. Głównym efektem działań SKOZK jest powstrzymanie degradacji technicznej najcenniejszych zabytków, dostosowanie ich do współczesnych funkcji oraz widoczna poprawa estetyki wnętrza ulic i placów.

Podobnie jak w latach poprzednich, również w 2004 roku członkowie komisji problemowych Społecznego Komitetu na bieżąco kontrolowali postępy prac w poszczególnych obiektach i sprawdzali celowość wydatkowania środków, za co Komitet składa im wielkie podziękowanie.

Uzyskanie zadowalających efektów rzeczowych i prawidłowe wydatkowanie środków z NFRZK było możliwe dzięki dobrej współpracy SKOZK z władzami oraz służbami miejskimi i wojewódzkimi, a w szczególności z miejskim i wojewódzkim konserwatorami zabytków oraz z Zarządem Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa.

Społeczny Komitet składa podziękowanie Parlamentowi Rzeczypospolitej za przyznane środki na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa, które pozwoliły kontynuować proces odnowy zabytków i uzyskać w roku 2004 znaczące efekty.

Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa kieruje serdeczne podziękowania do Pana Aleksandra Kwaśniewskiego, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Jego Kancelarii za efektywne sprawowanie patronatu nad odnową zabytków Krakowa i działalnością Komitetu.

Zastępca Przewodniczącego SKOZK

 dr Bogusław Krasnowolski

Kraków, 18 stycznia 2005 r.